

نور مبین

تفسیر سوالیہ قرآن کریم

جزء سوّم - جلد ۴

تدوین:

محمد حسن کلیدری

سرشناسه	: کلیدری، مہمدمسن، ۱۳۳۲.
عنوان و نام پدیدآور	: نور مبین؛ تفسیر سؤالی قرآن کریم، تدوین مہمدمسن کلیدری.
مشخصات ظاہری	: ۴ ج.
شابک	: دوره ۹-۷۰-۹۹۷۵-۹۶۴-۹۷۸-۵۶-۷-۹۹۷۵-۹۶۴-۹۷۸-۴.ق.
وضعیت فهرست‌نویسی	: فہیبا
عنوان دیگر	: پاسغہای کوتاہ و تفصیلی بہ یکصدوہارده سؤال قرآن.
عنوان دیگر	: تفسیر سؤالی قرآن کریم.
موضوع	: قرآن -- پرسش‌ها و پاسغہا.
موضوع	: تفاسیر شیعه -- قرن ۱۴ -- پرسش‌ها و پاسغہا.
ردہ‌بندی کنگرہ	: ۹۱۳۸۷ ن ۸۳۵ ک/ BP۹۸
ردہ‌بندی دیوئی	: ۲۹۷/۱۷۹۰۷۶
شمارہ کتابشناسی ملی	: ۱۵۴۰۴۴۴

نشر پیام‌گستر

Payam.kalidar@gmail.com

مشهد: بلوار شہید خوری - شقایق ۲ - بلاک ۲۷

تلفن: ۱۵۳۲۱۵۸۸۷ - ۴۶۸ - ۹۱۵۳۱۶

نور مبین

تفسیر سؤالی قرآن کریم (جزء ۲ - جلد ۴)

محمدحسن کلیدری

نمونہ خوان و مصحح: حجة الاسلام سید ابراہیم موسوی قاینی (۱۹۹۰-۲۰۰۹)

حروف نگار و صفحہ پرداز: مغنی زادہ (۱۳۲۱-۱۳۲۲)

امور فنی چاپ: دقت مشہد

تعداد صفحات: ۴۵۶ صفحہ وزیری

شمارگان: ۱۲۰۰ نسخہ

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

قیمت: ۲۳۰۰۰ تومان، جلد شو میز

قیمت: ۲۶۰۰۰ تومان، جلد گالینگور

شابک اصلی: ۹۷۸-۹۶۴-۹۹۷۵-۵۶-۷-۹۹۷۵-۹۶۴-۹۷۸

شابک دورہ‌ای: ۹-۲۰-۹۹۷۵-۹۶۴-۹۷۸

حق چاپ، برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۱۱.....	مقدمه
۱۷.....	بخش اول: سوره بقره - آیات ۲۵۳ تا ۲۶۸
۱۸.....	فصل اول: سوره بقره - آیات ۲۵۳ و ۲۵۴
۱۸.....	مفهوم کلی
۱۹.....	خلاصه فصل اول: درجات پیامبران
۲۰.....	سوالات تحقیقی
۲۰.....	پاسخ های کوتاه
۲۱.....	سوالات و پاسخ های تفصیلی
۲۷.....	فصل دوم: سوره بقره - آیات ۲۵۵ تا ۲۵۷
۲۸.....	مفهوم کلی
۲۸.....	خلاصه فصل دوم: آیات رسم
۲۹.....	سوالات تحقیقی
۳۱.....	پاسخ های کوتاه
۳۴.....	سوالات و پاسخ های تفصیلی
۵۶.....	فصل سوم: سوره بقره - آیه ی ۲۵۸
۵۶.....	خلاصه فصل سوم: داستان مناظره ابراهیم علیه السلام با نمرود
۵۷.....	سوالات تحقیقی
۵۷.....	پاسخ های کوتاه
۵۸.....	سوالات و پاسخ های تفصیلی
۶۲.....	فصل چهارم: سوره بقره - آیه ی ۲۵۹
۶۳.....	خلاصه فصل چهارم: داستان پدر پنجاه ساله با فرزند صد ساله اش
۶۳.....	سوالات تحقیقی
۶۴.....	پاسخ های کوتاه
۶۴.....	سوالات و پاسخ های تفصیلی
۷۰.....	فصل پنجم: سوره بقره - آیه ی ۲۶۰
۷۰.....	مفهوم کلی
۷۰.....	خلاصه فصل پنجم: درخواست ابراهیم علیه السلام در مورد نشان دادن نحوه زنده شدن مردگان

۷۱	سؤالات تحقیقی
۷۱	پاسخ‌های کوتاه
۷۲	سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی
۷۶	فصل ششم: سوره بقره - آیات ۲۶۱ تا ۲۶۸
	خلاصه فصل ششم: سفارش اتفاق به محرومان و منع از اسراف و تبذیر، بهترین راه حل
۷۸	اختلاف طبقاتی
۷۹	سؤالات تحقیقی
۸۱	پاسخ‌های کوتاه
۸۴	سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی
۱۰۵	پس دوم: سوره بقره، آیات ۲۶۹ تا ۲۸۶ و سوره آل عمران، آیات ۱ تا ۹
۱۰۶	فصل اول: سوره بقره - آیات ۲۶۹ تا ۲۷۴
۱۰۷	مفهوم کلی
۱۰۸	خلاصه فصل اول: بحث اتفاق
۱۰۹	سؤالات تحقیقی
۱۱۰	پاسخ‌های کوتاه
۱۱۱	سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی
۱۲۵	فصل دوم: سوره بقره - آیات ۲۸۷ تا ۲۸۸
۱۲۶	مفهوم کلی
۱۲۷	خلاصه فصل دوم: ربا
۱۲۸	سؤالات تحقیقی
۱۲۹	پاسخ‌های کوتاه
۱۳۰	سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی
۱۴۲	فصل سوم: سوره بقره - آیات ۲۸۲ تا ۲۸۴
۱۴۴	مفهوم کلی
۱۴۴	خلاصه فصل سوم: چند دستور ثبوتی در طولانی‌ترین آیه قرآن
۱۴۵	سؤالات تحقیقی
۱۴۶	پاسخ‌های کوتاه
۱۴۷	سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی
۱۶۰	فصل چهارم: سوره بقره - آیات ۲۸۵ و ۲۸۶
۱۶۰	مفهوم کلی
۱۶۱	خلاصه فصل چهارم: ایمان به همه انبیاء - تکلیف براساس وسع
۱۶۱	سؤالات تحقیقی

۱۶۲	پاسخ های کوتاه
۱۶۳	سؤالات و پاسخ های تفصیلی
۱۶۹	فصل پنجم: سوره ی آل عمران، آیات ۱ تا ۶
۱۶۹	خلاصه فصل پنجم: کتب آسمانی - صورتگری انسان در رحم مادر
۱۷۰	سؤالات تحقیقی
۱۷۱	پاسخ های کوتاه
۱۷۳	سؤالات و پاسخ های تفصیلی
۱۸۵	فصل ششم: سوره آل عمران - آیات ۷ تا ۹
۱۸۶	مفهوم کلی
۱۸۶	خلاصه فصل ششم: آیات محکم و متشابه
۱۸۷	سؤالات تحقیقی
۱۸۸	پاسخ های کوتاه
۱۸۹	سؤالات و پاسخ های تفصیلی
۱۹۹	بخش سوم: سوره آل عمران - آیات ۱۰ تا ۴۱
۲۰۰	فصل اول: سوره آل عمران - آیات ۱۰ تا ۱۳
۲۰۰	مفهوم کلی
۲۰۱	خلاصه فصل اول: سیره فرد نیان - خلافت پیامبران - پیروزی مسلمانان در جنگ بدر
۲۰۱	سؤالات تحقیقی
۲۰۲	پاسخ های کوتاه
۲۰۳	سؤالات و پاسخ های تفصیلی
۲۱۱	فصل دوم: سوره آل عمران - آیات ۱۴ تا ۱۷
۲۱۱	مفهوم کلی
۲۱۱	خلاصه فصل دوم: شیفگی مردم نسبت به زن و فرزند ذکور - خون عامل رسیدن به سعادت اخروی
۲۱۲	سؤالات تحقیقی
۲۱۴	پاسخ های کوتاه
۲۱۵	سؤالات و پاسخ های تفصیلی
۲۲۷	فصل سوم: سوره آل عمران - آیات ۱۸ تا ۲۰
۲۲۷	مفهوم کلی
۲۲۷	خلاصه فصل سوم: اقرار قولی و عملی به وحدانیت خداوند - تنها دین مورد قبول در پیشگاه خدا
۲۲۸	

سؤالات تحقیقی.....	۲۲۸
پاسخ‌های کوتاه.....	۲۲۹
سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی.....	۲۳۰
فصل چهارم: سوره آل عمران - آیات ۲۱ تا ۲۵.....	۲۳۸
مفهوم کلی.....	۲۳۸
خلاصه فصل چهارم: کفر یهود به آیات الهی موضع‌گیری مغرضانه اهل کتاب.....	۲۳۹
سؤالات تحقیقی.....	۲۴۰
پاسخ‌های کوتاه.....	۲۴۰
سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی.....	۲۴۲
فصل پنجم: سوره آل عمران - آیات ۲۶ و ۲۷.....	۲۵۰
مفهوم کلی.....	۲۵۰
خلاصه فصل پنجم: به غیر خدا متکی نباشید.....	۲۵۰
سؤالات تحقیقی.....	۲۵۱
پاسخ‌های کوتاه.....	۲۵۲
سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی.....	۲۵۲
فصل ششم: سوره آل عمران - آیات ۲۸ تا ۳۰.....	۲۶۰
مفهوم کلی.....	۲۶۰
خلاصه فصل ششم: پذیرش و رد سرپرستی کفار و... ممنوع.....	۲۶۱
سؤالات تحقیقی.....	۲۶۱
پاسخ‌های کوتاه.....	۲۶۲
سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی.....	۲۶۳
فصل هفتم: سوره آل عمران - آیات ۳۱ تا ۳۴.....	۲۷۱
مفهوم کلی.....	۲۷۱
خلاصه فصل هفتم: نشانه حق خدا، اطاعت و پیروی از رسول خدا.....	۲۷۲
سؤالات تحقیقی.....	۲۷۲
پاسخ‌های کوتاه.....	۲۷۳
سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی.....	۲۷۳
فصل هشتم: سوره آل عمران - آیات ۳۵ تا ۳۷.....	۲۸۱
مفهوم کلی.....	۲۸۲
خلاصه فصل هشتم: نذر همسر عمران علیها السلام و ولادت حضرت مریم علیها السلام	۲۸۲
سؤالات تحقیقی.....	۲۸۳
پاسخ‌های کوتاه.....	۲۸۴

سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی	۲۸۵
فصل نهم: سوره آل عمران - آیات ۳۸ تا ۴۱	۲۹۴
مفهوم کلی	۲۹۴
خلاصه فصل نهم: از رحمت خدا نباید مأیوس شد	۲۹۵
سؤالات تحقیقی	۲۹۵
پاسخ‌های کوتاه	۲۹۶
سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی	۲۹۷
بخش چهارم: سوره آل عمران، آیات ۴۲ تا ۷۸	۳۰۷
سئل اول: سوره آل عمران - آیات ۴۲ تا ۴۸	۳۰۸
مفهوم کلی	۳۰۹
خلاصه فصل اول: مریم علیها السلام برگزیده و سرآمد زنان عصر خویش - ولادت عیسی علیه السلام	۳۰۹
بدون بد	۳۰۹
سؤالات تحقیقی	۳۱۰
پاسخ‌های کوتاه	۳۱۱
سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی	۳۱۳
فصل دهم: سوره آل عمران - آیات ۴۹ تا ۵۴	۳۲۵
مفهوم کلی	۳۲۶
خلاصه فصل دهم: معجزات - سرایه پیش تازان - خدا و یاری کردن عیسی علیه السلام	۳۲۶
سؤالات تحقیقی	۳۲۷
پاسخ‌های کوتاه	۳۲۸
سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی	۳۲۹
فصل سوم: سوره آل عمران - آیات ۵۵ تا ۵۸	۳۴۲
مفهوم کلی	۳۴۲
خلاصه فصل سوم: نجات عیسی علیه السلام از چنگ یهود و عروج او به آسمان	۳۴۳
سؤالات تحقیقی	۳۴۳
پاسخ‌های کوتاه	۳۴۴
سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی	۳۴۵
فصل چهارم: سوره آل عمران - آیات ۵۹ تا ۶۳	۳۵۲
مفهوم کلی	۳۵۴
خلاصه فصل چهارم: داستان مباحثه پیامبر صلی الله علیه و آله با نصاری نجران	۳۵۵
سؤالات تحقیقی	۳۵۵
پاسخ‌های کوتاه	۳۵۶

۳۵۷	سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی
۳۶۶	فصل پنجم: سوره آل عمران - آیات ۶۴ تا ۶۸
۳۶۷	مفهوم کلی
۳۶۷	خلاصه فصل پنجم: دعوت اهل کتاب به توحید
۳۶۸	سؤالات تحقیقی
۳۶۹	پاسخ‌های کوتاه
۳۷۰	سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی
۳۸۰	فصل ششم: سوره آل عمران - آیات ۷۴ تا ۷۷
۳۸۱	مفهوم کلی
۳۸۱	خلاصه فصل ششم: سعی گروهی از یهود و نصارا در ایجاد تزلزل در ایمان مسلمانان
۳۸۲	سؤالات تحقیقی
۳۸۳	پاسخ‌های کوتاه
۳۸۴	سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی
۳۹۵	فصل هفتم: سوره آل عمران - آیات ۷۵ تا ۷۸
۳۹۶	مفهوم کلی
۳۹۶	خلاصه فصل هفتم: عدم امانتداری یهود و نصارا
۳۹۷	سؤالات تحقیقی
۳۹۸	پاسخ‌های کوتاه
۳۹۹	سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی
۴۱۰	بخش پنجم: سوره آل عمران آیات ۷۹ تا ۹۱
۴۱۱	فصل اول: سوره آل عمران - آیات ۷۹ و ۸۰
۴۱۱	مفهوم کلی
۴۱۱	خلاصه فصل اول: پاکی همه پیامبران و پاکی ساحت حضرت مسیح علیه السلام از اتهامات
۴۱۲	سؤالات تحقیقی
۴۱۲	پاسخ‌های کوتاه
۴۱۲	سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی
۴۲۰	فصل دوم: سوره آل عمران - آیات ۸۱ و ۸۲
۴۲۰	مفهوم کلی
۴۲۰	خلاصه فصل دوم: گرفتن پیمان جدی از همه امت‌ها درباره پیروی کردن از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم
۴۲۱	

۴۲۱	سؤالات تحقیقی
۴۲۲	پاسخ‌های کوتاه
۴۲۲	سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی
۴۲۸	فصل سوم: سورة آل عمران - آیات ۸۳ تا ۸۵
۴۲۸	مفهوم کلی
۴۲۹	خلاصه فصل سوم: هر کسی غیر اسلام دینی اختیار کند از او پذیرفته نمی‌شود...
۴۲۹	سؤالات تحقیقی
۴۳۰	پاسخ‌های کوتاه
۴۳۱	سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی
۴۳۹	فصل چهارم: سورة آل عمران - آیات ۸۶ تا ۸۹
۴۳۹	مفهوم کلی
۴۴۰	خلاصه فصل چهارم: توبه مرتد (کسی که از اسلام برگشته است)...
۴۴۰	سؤالات تحقیقی
۴۴۱	پاسخ‌های کوتاه
۴۴۲	سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی
۴۵۰	فصل پنجم: سورة آل عمران - آیات ۹۰ و ۹۱
۴۵۰	مفهوم کلی
۴۵۰	خلاصه فصل پنجم: عدم پذیرش توبه کسی که با دشمنان اسلام همکاری می‌کند...
۴۵۱	سؤالات تحقیقی
۴۵۱	پاسخ‌های کوتاه
۴۵۲	سؤالات و پاسخ‌های تفصیلی

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

الف - بسم الله الرحمن الرحيم به قرآن و عترت

«لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَنٍّ لَأُتِيََتْهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ لَضَرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ» (۱)

ترجمه: اگر این قرآن را بر کوهی نازل می کردیم می دیدی که در برابر آن خشوع می کند و از خوف خدا می شکافد! و اینها مثالا اینست که برای مردم می زنیم تا در آن بیندیشند.

«اگر ما کتابی چنین باشکوه	فرستاده باشیم بر سنگ و کوه
بدیدی ز ترس خدای جلیل	چنان که خاکش شدی و ذلیل
چنین نیک تمثیل را ما عیان	نماییم بر رخسار حق بیان
امید است یکدم تفکر کنند	یکی لحظه در آن تا بفرستد (۲)

انسانها از دیرباز به دنبال کسب سعادت بوده اند و هر یک برای دست یافتن به آن راهی را انتخاب نموده اند، اما به راستی سعادت چیست و راه رسیدن به آن کدام است و آیا انسان های متحیر و سرگردان قرن ۲۱ که غالباً با عدم آگاهی از تعالیم حیات بخش

دین مواجه هستند و دلبستگی به دنیا و زرق و برق آن چشم و گوش آنها را کور و کړ و قلب آنها را از درک حقایق ناتوان ساخته است سعادت‌تمندند؟ اگر پاسخ منفی است که هست برای رهایی بشریت از گرفتاریهایی که به دست خود بوجود آورده است چه باید کرد؟

در پاسخ به این سؤالات که اساسی نیز هستند باید گفت پیمودن مسیر سعادت در گرو قرار گرفتن در صراط مستقیم الهی است که عبارتست از پیمودن راه انبیا، صدیقین، شهاد و صالحین. برای پیمودن این راه باید از رهنمودهای قرآن کریم بهره گرفت و از رشادات رهروان راه او که قرآن مجسم هستند بهره‌مند شد و بدیهی است که هر که سعادت را جز از این طریق بجوید ره به بیراهه برده است و خود را در وادی ضلالت و گمراهی قرار داده است.

از مطالعه تاریخ اسلام و وضعیت مردم شبه جزیره عربستان در عصر بعثت چنین بدست می‌آید که مردم آن زمان از مسیر حرکت به سوی تعالی و سعادت بسی دور بودند، ولی در سایه بهره‌مندی از تعالیم عالی اسلام و جهاد و تلاشهای خستگی‌ناپذیر پیامبر عظیم‌الشان اسلام حضرت محمد ﷺ رهروان صدیق راه او در طول ۲۳ سال، اسلام قلوب انسانهای مستعد را مستحضر نموده و تحوّل عظیمی در جهت تعالی در آنها ایجاد کرد اما متأسفانه دگربار اوضاع جهان دگرگون نشد صاحبان زر و زور و تزویر بویژه در عصر حاضر با استفاده از رسانه‌های جمعی و ماهواره و با پخش برنامه‌های مختلف سینمایی و رادیویی و تلویزیونی با صدها کانال همچنین مجلات و روزنامه‌ها و... بر تعیین سرنوشت مردم دنیا مسلط شدند و ظلم و جور و ستم و فجور بر جهان مستولی شد. برآستی امروزه برای رهایی از این بندها چه باید کرد؟ با پیامبر رحمت الهی راهی برای بیرون رفتن از آن ذکر نموده است؟

آری پیامبر ﷺ در واپسین روزهای حیات خویش فرمودند: «إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ النَّفْلَيْنِ

کِتَابُ اللَّهِ وَعِزَّتِي أَهْلُ بَيْتِي فَإِنَّهُمَا لَنْ يَنْتَرِفَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ»^(۱)، من از میان شما می‌روم ولی دو هدیه گرانبها در بین شما به امانت می‌گذارم، یکی کتاب خدا (قرآن) و دیگری اهل بیتم و این دو از همدیگر جدا نمی‌شوند تا در حوض کوثر بر من وارد شوند. «اما چه گذشته است بر کتاب خدا این ودیعه الهی و ماترک پیامبر اسلام ﷺ. مسائل اسف‌انگیزی که باید بر آن خون گریه کرد. پس از شهادت حضرت علی علیه السلام شروع شد. خواهران و طاغوتیان قرآن کریم را وسیله‌ای کردند برای حکومت‌های ضد قرآنی و سرازیر عقیقی قرآن و آشنایان به حقایق را که سراسر قرآن را از پیامبر اکرم ﷺ در دست گرفته بودند و ندای اتئی تارک فیکم الثقلان در گوششان بود با بهانه‌های مختلف و توطئه‌های رزق‌پیش‌بین شده آنان را عقب زده و با قرآن، در حقیقت قرآن را که برای بشریت تا روز قیامت به حسان‌ترین دستور زندگانی مادی و معنوی بوده و هست از صحنه خارج کردند و بر حکومتی که بر اساس اصل الهی که یکی از آرمانهای این کتاب مقدس بوده و هست خط بطلان کشیدند و انحراف از این خدا و کتاب و سنت الهی را پایه‌گذاری کردند تا کار بجایی رسید که قلم از شرح آن شایسته مساز است.

ما مفتخریم و ملت عزیز سرتا پا متعهد به اسلام و قرآن مفتخر است که پیرو مذهبی است که می‌خواهد حقایق قرآنی که سراسر آن از وحدت بین مسلمین بلکه بشریت دم می‌زند، از مقبره‌ها و گورستانها نجات داده و به عنوان بهترین نسخه نجات دهنده بشر از جمیع قیودی که بر پای و دست و قلب و عقل او پدید آمده و او را بسوی فنا و نیستی و بردگی و بندگی طاغوتیان می‌کشاند، نجات دهد. و ما به پیرو مذهبی هستیم که رسول خدا مؤسس آن به امر خداوند تعالی بوده و امید به جنت علی‌بن ابی طالب علیه السلام این بنده را شدة از تمام قیود، مأمور رها کردن بشر از تمام اسباب و بردگی‌هاست.»^(۲)

۱. وصیت‌نامه سیاسی الهی حضرت امام خمینی (قدس سره)

۲. همان.